

Avosairaanhoidon
mielenterveys- ja päihdepalvelut
Keski-Suomen hyvinvointialueella

Mielenterveys- ja päihdepalvelut Keski-Suomen hyvinvointialueella

- Mielenterveys- ja päihdepalveluita tuotetaan hyvinvointialueella seuraavien toimijoiden toimesta:
 - Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden vastuualue: lasten ja nuorten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut (nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut)
 - Laaja-alaisen sosiaali- ja terveyskeskuksen vastuualue, avosairaanhoido: mielenterveys- ja päihdepalvelut
 - Laaja-alaisen sosiaali- ja terveyskeskuksen vastuualue, sosiaalipalvelut: aikuisten sosiaalipalvelut
 - Koti- ja asumispalveluiden vastuualue: mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin vietävät palvelut
 - Sairaalapalvelut: erikoissairaanhoido

Avosairaanhoidon mielenterveys- ja päihdepalvelut

Toiminnan tavoitteet

- Tavoitteena on tarjota keskisuomalaisille:
 - vaikuttavia (näyttöön perustuvia), kustannustehokkaita ja hoidon tarpeen arviointiin perustuvia palveluita (hoitoketjut),
 - hyvin johdetuttuja lähipalveluita,
 - arkipäivisin (ma-pe) toteutuvaa hoidon tarpeen arviointia,
 - toimivia digipalveluita, jotka täydentävät lähipalveluita (chat, terapianavigaattori, Omaks, nettiterapiat, etävastaanotot ja –ryhmät
 - matalan kynnyksen palveluita, joita kehitetään jatkuvasti ja suunnitelmallisesti (vastaanotot ilman ajanvarausta, kokemusasiantuntijat),
 - palveluita, joissa läheisten osallisuus hoitoprosessissa vahvistuu,
 - palveluita, joissa korostuu tiivis moniammatillinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Avosairaanhoidon mielenterveys- ja päihdepalvelut

- palvelut maanantaista perjantaihin
- maakunnallinen palveluyksikkö
- Viitasaari/Pihtipudas-alue (sis. Kinnula),
- Saarijärven alue (Saarijärvi, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi, Karstula),
- Äänekosken alue
- Laukaan alue (Laukaa, Konnevesi)
- Keuruun alue (Keuruu, Multia, Petäjävesi)
- Joutsan alue (Joutsa, Luhanka, Toivakka)
- Jyväskylän alue (Jyväskylä, Uurainen, Hankasalmi, Muurame)
- Jämsä (ulk.), liittyy hva:lle 1.8.2024

Avosairaanhoidon mielenterveyspalvelut

- Mielenterveyspalvelut
 - aikuiset (yli 18-vuotiaat) henkilöt saavat hoidon tarpeen arviointiin perustuvaa tavoitteellista ja maksutonta hoitoa ja tukea.
 - palveluiden tavoitteena on edistää ihmisen mielenterveyttä sekä ehkäistä ja hoitaa mielenterveyden häiriöitä ja –sairauksia.
 - perusterveydenhuolto vastaa tavallisimpien oireiden ja häiriöiden ensisijaisesta hoidosta. Tällaisia tilanteita ovat erimerkiksi:
 - ajankohtainen kuormittuminen, johon liittyy psyykkisiä oireita
 - elämäntilanteisiin liittyvät kriisit
 - lievät ja keskivaikeat mielenterveyden häiriöt
- perusterveydenhuollon tehtäviin kuuluvat myös mielenterveyden tukeminen, potilaiden perheenjäsenten ja läheisten mielenterveyden tukeminen sekä ehkäisevän ja varhaisen hoidon kohdennetut menetelmät.

Avosairaanhoidon päihdepalvelut

- Päihdepalvelut
 - terveydenhuollon järjestämä päihde- ja riippuvuushoito (säädetään terveydenhuoltolaissa)
 - päihde- ja riippuvuustyöllä tarkoitetaan niitä yleisiä ja erityisiä palveluja tai toimintaa, joilla
 - vähennetään ja poistetaan päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviä, hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä,
 - vastataan päihdeongelmasta tai muusta riippuvuudesta aiheutuvaan tuen tarpeeseen sekä
 - tuetaan päihteettömyyttä ja riippuvuudesta toipumista.
- aikuisille (yli 18-v.) tarjotaan päihteiden ja lääkkeiden vieroitushoitoon sekä avo- että osastohoidollista hoitoa. Hoito tapahtuu aina lääkärin kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti ja se voi olla joko lääkkeellistä tai lääkkeetöntä hoitoa. Osa palveluista voi olla myös teknologia-avusteisia.

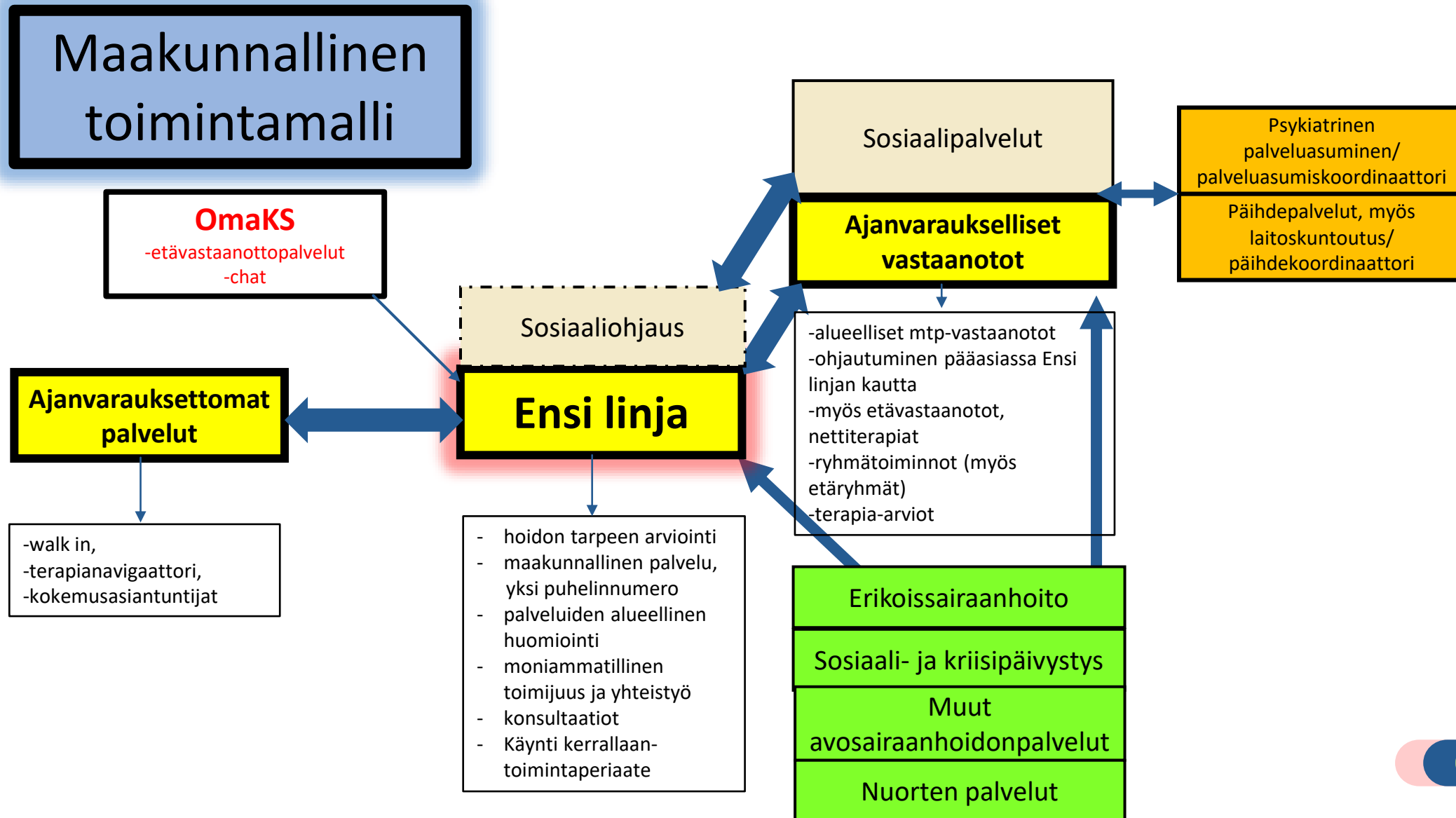
Avosairaanhoidon tuottamat päihdehuollon palvelut

- lähtökohta on, että palvelut tuotetaan mahdollisuuksien mukaan peruspalveluissa.
- ovat matalan kynnyksen päihdepalveluita, joihin kuuluu:
 - hoidon tarpeen arviointia,
 - vastaanottoimintojen hoitosuhdetyöskentelyä,
 - ohjaus- ja yhdyspintatyöskentelyä yhteistyötahojen kuten aikuissosiaalityön ja työllisyyspalvelujen kanssa
 - erilaiset hoidolliset seurannat ja esitietojen keräys lausuntojen laatimista varten. Seurannoista voidaan mainita poliisin tai muun viranomaisen vaatimat ajoterveyslausuntoa ennen tehtävät seurannat, jotka sisältävät keskustelukäyntejä ja testauksia.
 - terveysneuvontaa
 - ennalta ehkäisevää työtä ja päihdekuntoutuksen tarpeen kartoitusta ja ohjausta.
 - haittoja vähentävän työn tarve on tunnistettu, kuten tartuntatautien kartoitus ja testaus sekä hoito ja käyttövälineiden vaihtaminen.
- asiakkaan/potilaan tarvitsemien palveluiden arvioinnissa huomioidaan potilaan kokonaisvaltainen tilanne, johon voi päihdeongelman lisäksi kuulua laaja kirjo erilaisia sosiaalisia, psykiatrisia ja/tai somaattisia ongelmia → yhteistyö perusterveydenhuollon muiden ammattilaisten, kuten esimerkiksi erikoissairaanhoidon tai lastensuojelun kanssa.
- päihdehuollon erityispalveluita järjestetään asiakkaan hoidon tarpeen mukaisesti esim. Sovatekillä. Kyseiset erityispalvelut (päihdelääketieteen pkl, osasto, terveysneuvonta ja selviämisasema) siirtyvät avosairaanhoidon palvelualueelle 1.1.2024.

Avosairaanhoidon mielenterveys- ja päihdepalvelut Keski-Suomen hyvinvointialueella

- Palvelut ryhmitellään seuraavasti:
 - ajanvarauksettomat mielenterveys- ja päihdepalvelut (matalan kynnyksen palvelut)
 - mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoidontarpeen arviointi
 - mielenterveys- ja päihdepalveluiden kiireetön vastaanotto (ajanvaraukselliset vastaanotot)

Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus avosairaanhoido/ mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelurakenne

Ajanvarauksettomat mielenterveys- ja päihdepalvelut (walk in-vastaanotot)

- Asiakkaan ohjaamiseksi hänelle sopivaan psykososiaaliseen hoitoon tarvitaan tietoa asiakkaan tilanteesta. Tätä tietoa kerätään terapianavigaattorin avulla, joten asiakkaalle suositellaan, että hän käy täyttämässä kyselyn osoitteessa [Terapianavigaattori](#). Se on tarkoitettu ihmisille, jotka ovat halukkaita käsittelemään vaikeuksiaan yhdessä terveydenhuollon ammattilaisen kanssa sekä saamaan niihin ohjeita ja terapeutista tukea
- Asiakas ottaa yhteyttä ensisijaisesti oman asuinkuntansa palveluihin sähköisesti, puhelimitse tai hän tulee vastaanotolle ilman ajanvarausta (walk in-vastaanotot). Kuntakohtaiset mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteydenotto- ja asiointikanavat sekä ajanvarauksettomat vastaanottoajat löytyvät osoitteesta [Ajanvarauksettomat mielenterveys- ja päihdepalvelut | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)

Ajanvarauksettomat mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Sähköisiä palveluita
 - OmaKS-mielenterveyschat
 - Terapianavigaattori
 - eTerveyspalvelut
 - Omaks.fi = digitaalinen sotekeskus

Ajanvarauksettomat mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Kokemusasiiantuntijatoiminta
 - Kokemusasiiantuntijalla tarkoitetaan kokemusasiiantuntijakoulutuksen käynnyttä henkilöä, jolla on omakohtaista kokemusta sairauksista, riippuvuuksista ja/tai kyseisten palveluiden käyttämisestä.
 - Kokemusasiiantuntija toimii palveluiden suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa, vertaistoimijana tai kokemuskouluttajana. Kokemusasiiantuntijoiden kouluttaminen perustuu ajatukseen, että yksilö tarvitsee omakohtaisen kokemuksen rinnalle tietoja, taitoja ja valmiuksia. Kokemusasiiantuntija on asiantuntija oman kokemuksensa kautta.
- Kokemusasiiantuntijat hyvinvointialueella
 - Kokemusasiiantuntijat vastaanotoilla
 - Juttupenkki-toiminta

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoidontarpeen arviointi, ensi linja

- Täysi-ikäisten mielenterveyteen tai päihteisiin liittyvissä kiireellisissä tilanteissa auttaa oman asuinkuntasi sosiaali- ja terveysaseman kiirevastaanotto tai päivystys.
- Kaikille yhteyttä ottaneille tehdään hoidon tarpeen arviointi, joka tarkoittaa tarpeenmukaisen hoidon ja tuen arviointia yhdessä ammattilaisen kanssa. Se toimii pohjana hoitosuunnitelmalle tai palveluohjaukselle. Hoidon tarpeen arvioinnissa hyödynnetään Terapianavigaattorin tuottamaa tietoa.
- Hoidon tarpeen arvioinnissa hyödynnetään lyhytterapeuttista työtettä; tapaamiskertoja 1-3, jonka pohjalta tehdään tarvittaessa tavoitteellinen hoitosuunnitelma pidempää hoitoa varten ajanvarauksellisilla vastaanotoilla.
- Yhteydenotto joko sähköisesti tai puhelimitse.
- Palvelut ma-pe klo 8-16, pe klo 8-15 (hoitotakuu)

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kiireetön vastaanotto, ajanvaraukselliset vastaanotot

- Terveydenhuollon ammattilaiset (mielenterveys- ja sairaanhoitajat sekä psykologit) antavat ohjausta, neuvontaa ja tarpeenmukaista psykososiaalista tukea sekä tekevät mielenterveyshäiriöiden ja -sairauksien sekä päihdehoidon tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta.
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut tarjoavat erilaisia hoitomenetelmiä, yksilö- perhe- ja verkostotapaamisia, testauksia ja konsultaatioita sekä lääkehoitoon liittyvää ohjausta ja neuvontaa.
- Yhteydenotto joko sähköisesti tai puhelimitse; pääsääntöisesti hoidon tarpeen arvioinnin kautta.
- T3-ajan mittaus (hoitotakuu)

Psykiatrinen palveluasuminen

- Psykiatrinen palveluasuminen on tarkoitettu täysi-ikäisille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, jotka tarvitsevat erityistä tukea asumiseen ja arjen sujumiseen. Asumispalvelulla pyritään itsenäisen arjenhallinnan vahvistamiseen.
- Psykiatrinen palveluasuminen ja sen koordinointi toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kotiin vietävien ja aikuissosiaalipalveluiden kanssa; pohjautuu asiakkaan hoidon ja palveluiden tarpeen arviointiin.
- Palveluasumista voidaan toteuttaa hyvinvointialueen omissa palveluissa (kotiin vietävät palvelut) tai ostopalveluina (aikuissosiaalityö).
 - palveluasumiskoordinaattori on terveydenhuollon ammattilainen, joka:
 - tekee yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa hoidon tarpeen arvioita potilaan kuntouttavan psykiatrisen palveluasumisen tarpeesta,
 - tekee ja päivittää yhdessä potilaan ja psykiatrista palveluasumista tarjoavien toimijoiden kanssa hoitosuunnitelmaa sekä arvioi sen tavoitteiden toteutumisesta myös lääkehoidon osalta,
 - ohjaa tarvittaessa muihin palveluihin.

Hoitosuunnitelma hoitoa ohjaamassa

- Jokaisella asiakkaalla on oma nimetty työntekijä. Hänen lisäksi hoitoon voi osallistua hoidon tarpeen mukaisesti myös muita ammattilaisia, kuten psykologi, fysioterapeutti jne.
- Asiakkaalla on aina oikeus hoitosuunnitelmaan, joka laaditaan yhdessä terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa. Myös omaiset, läheiset tai laillistettu edustaja voivat olla mukana hoitosuunnitelmasi laadinnassa.
- Lääkäri päättää lääketieteellisistä tutkimuksista, taudin määräytyksestä ja hoidosta. Hän ottaa asiakkaan mielipiteet huomioon hoitoa suunniteltaessa ja hoitopäätöksiä tehdessään. Asiakkaalla on oikeus saada riittävästi tietoa hoidosta ja siihen liittyvistä riskeistä, jotta asiakas voi osallistua hoitoasi koskeviin päätöksiin. Asiakkaalla on myös oikeus kieltäytyä tarjotusta hoidosta, ja tällöin etsitään jokin muu vaihtoehtoinen hoitomuoto.
- Hoitosuunnitelmassa määritellään hoidon tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Hoitosuunnitelmassa on luettavissa
 - diagnoosi
 - hoidon tarve ja tavoite
 - työnjako
 - hoidon toteutus ja keinot
 - seuranta ja arviointi
 - lääkitys.
- Hoitosuunnitelmassa sovitaan myös niistä asioista, joista asiakas huolehtii itse.

Keskeiset hoitomenetelmät/työtavat

- hoitosuhdetyö
- lääkehoito
- tDCS (myssyhoito) masennuksen hoitoon
- EMDR traumojen hoitoon
- lyhytterapeuttinen toimintamalli
- nettiterapiat lähipalveluiden tukena
- perusterveydenhuollossa tehtävät keskeiset tutkimukset
- tarvittavat lausunnot (esim. terapiaa varten, B-lausunnot)
- päihdeinterventiot
- perhe- ja verkostotyö
- kokemusasiantuntijatoiminta
- hoidolliset ryhmät (dgpohjaiset), mm.
 - DKT, minätila
 - OCD, pakko-oireet
 - depressiokoulu

Toimipisteet kunnittain

- Joutsa: Myllytie 12, 19650 Joutsa
- Jyväskylä:
 - Eeronkatu 10, 40720 Jyväskylä
 - Kyllö, Keskussairaalantie 20, 40620 Jyväskylä
 - Huhtasuo, Nevakatu 1, 40340 Jyväskylä
 - Korpilahti, Virastokuja 2, 41800 Jyväskylä
 - Nova, Hoitajantie 3, 40620 Jyväskylä
 - Palokka, Ritopohjantie 25, 40270 Palokka
 - Sampoharju, Vesmannintie 7, 40800 Vaajakoski
 - Voimala, Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
- Jämsä: Sairaalantie 11, 42100 Jämsä
- Hankasalmi: Keskustie 53 A, 41520 Hankasalmi
- Kannonkoski: Sairaalantie 2, 43100 Saarijärvi
- Karstula: Koulutie 9, 43500 Karstula
- Keuruu: Kantolantie 7, 42700 Keuruu
- Kinnula: Keskustie 44, 43900 Kinnula
- Kivijärvi: Sairaalantie 2, 43100 Saarijärvi
- Konnevesi: Maijankuja 2, 44300 Konnevesi
- Kyyjärvi: Sairaalantie 2, 43100 Saarijärvi
- Laukaa: Kantolantie 12, 41340 Laukaa
- Luhanka: Myllytie 12, 19650 Joutsa
- Multia: Nehentie 2, 42600 Multia
- Muurame: Virastotie 10, 40950 Muurame
- Petäjävesi: Teollisuustie 1, 14900 Petäjävesi
- Pihtipudas: palvelukeskus Sopukka, Kisatie 1, 44800 Pihtipudas
- Saarijärvi: Sairaalantie 2, 43100 Saarijärvi
- Toivakka: Iltaruskontie 6, 41660 Toivakka
- Uurainen: Ritopohjantie 25, 40270 Palokka
- Viitasaari: Sairaalantie 4, 44500 Viitasaari
- Äänekoski: Terveyskatu 8, 44100 Äänekoski

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille